

# מגד

## ירחחים

183

מרחשון תשע"ה

עלון חודשי להנחלת משנתו ומורשתו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל

### על משנת הראי"ה

האבות משפיעים הם את הצד הטבעי שבכנסת-ישראל, ומשה רבנו את הצד הלמודי. והם ממזגים זה בזה ומשפיעים זה על זה. אורות ישראל ד ט

את ישראל "למען שמו באהבה", כדי להפסיק את חלול השם שהיה בתקופת הגלות. הגאולה המגיעה בזכות חסדי אבות מעצימה את מקומו של ספר בראשית המספר את סיפורי האבות, ומלמד אותנו ישרות ומוסר טבעיים.

"מראש צורים, מחיי האבות, שהתפשטו בכליטה בכוונותיה של האמה, נתגלם הרוח הגדול, שאור ד' שרוי בו, במעשים גשמיים המתהלכים עם החיים, והאוצר החי נושא הוא בקרבו את כל לשד החיים של יצירתה של הנשמה, של התגברותה של נשמת הכלל, בסיועו של היחיד המגביר את כחו, והתעלותה של נשמת הכלל על-ידי הוספת האורה, שהפרט מוסיף בה, על-ידי אותו החותם שהוא מטביע בה משלו במצוותיו הוא" (אורות עמ' קמד).

האבות היו אישים פרטיים, עם ישראל עדיין לא נולד, בסיפורי האבות אנו נפגשים עם מעשים גשמיים שבתוכם אמונה ומוסר, מגמתם של האבות הייתה ליצור תשתית ליצירתו של עם ישראל ולכן מעשי האבות מהווים מופת להתנהלות של פרט התורם לכלל על ידי פעילותו האישית, והכלל מקבל תוספת אורה מכוחו של הפרט.

משיח בן דוד עתיד להיות הדמות שתצליח לשלב שילוב מושלם בין מעלתם של האבות ובין תורתו של משה: ויגלה במשיח בצורה כלולה מכל, ולמעלה ראש ינשא הצד הטבעי שבכנסת-ישראל... וייתראה לעין כל שהוא שרש כל התורה כלה, וכפי תגברת הצד הטבעי שבאמה יתגדל הענג של חייה, והקדשה תהיה מדשנת נחת וענג לאין קץ ותכלית, מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים... ויניצוצות של אורו של משיח נכנסים בנשמתנו, והיריחו ביראת אלהים, ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח, ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ, והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע' (ישעיהו יא), ואין רשע כי הרשעות תמחה, ועמר כלם צדיקים. ומי שריח טהרה מקליט ריח גן עדן של משיח בו אינו רואה חובה על שום אדם מישוראל, ואהבתו לכל אחד מישוראל גדולה היא לאין קץ וחקר. רואה הוא את האור הגדול שבנשמתם, את סגלת פארום ואת זיו התשובה החופף עליהם תמיד (אורות ישראל ד ט). אהבת ישראל נובעת מחיבור לאבות, כל אחד מישוראל הוא בן אברהם, יצחק ויעקב, אהבה זו נצרכת במיוחד בדור הגאולה והיא מביאה לראות את גדלותו של כל אחד מישוראל.

לימוד ספר בראשית בתקופתנו הוא המפתח לצעידה בטוחה לגאולה השלמה במהרה בימינו.

הרב בניהו ברונר,

ראש בית המדרש במכללה האקדמית צפת

בחודש מרחשוון אנו עוסקים בפרשות השבוע בסיפורי אבותינו ואימותינו בספר בראשית. ספר בראשית הוא הראשון מספרי התורה, והוא מהווה את הבסיס לשאר הספרים, הקומה הראשונה עליה בנויות שאר הקומות. הרב מלמד אותנו שהאבות הם השורש לצד הטבעי של כנסת ישראל, ומשה רבנו אותו נפגוש בספר שמות הוא רבנו, הרב שלנו המלמד אותנו את תורת ה'. התורה ניתנה לישראל שבהם טבועה סגולת האבות. השילוב בין הצד הטבעי לצד הלימודי, המיזוג וההשפעה ההדדית יוצרים שלמות בעם ישראל בכלל ובכל פרט ופרט. ללא מוסר טבעי ומידות מתוקנות, אותם אנו לומדים ממעשי האבות, לא ניתן לגשת אל מצוות התורה, וללא מצוות התורה אנו נשארים במצב טבעי גולמי שהיה הולך ונשחק.

שריד קטן מדבר גדול הוא יקר ומעלה מדבר קטן שלם. ניצוץ אחד מאור חיי האבות, מקדשתם וגבורת אלהים העליונה שבגדלתם, ההולך ואור באחרית הימים להשיב לתחית עולמים את ישראל, ועמו יחד את העולם כלו, על-פי סדר והדרגה, הוא נעלה ונשגב מכל הקדשה הגלויה שבתוכן של אמונה ויראה, תורה ומצוה... "יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתן של בנים". (אורות עמ' סו).

בספר בראשית אנו קוראים את סיפורי האבות באריכות רבה. עשרים דורות מאדם עד אברהם נסקרים בשתי פרשות בלבד, פרשת בראשית ופרשת נח, ואילו כל אחד משלשת האבות מקבל שתי פרשות מלאות, ומדובר על שלשה דורות בלבד. התורה בפרשת חיי שרה מספרת על השליחות של עבד אברהם למצוא אישה ליצחק, התורה מאריכה בתיאור השליחות ובשיחתו עם משפחת רבקה, ועל כך אמרו חז"ל: "יפה שיחתן של אבות יותר מתורתן של בנים" (ב"ר ס' ח). קיימות מצוות חמורות שהתורה מקדישה להם פסוקים בודדים, ואילו שיחתו של עבד אברהם מתוארת באריכות ללא כל חסכון במילים. הרב מסביר ש"שריד קטן מדבר גדול הוא יקר ומעולה מדבר קטן ושלם", דבריהם של האבות הם הבסיס, ולמרות ששיחת עבדים נראית פחות חשובה מגופי תורה, זו טעות, סעיף קטן מגדולתם של האבות, גבורתם וקדושתם (אברהם- גדול, יצחק- גיבור, יעקב- קדוש) יסודי וחשוב יותר.

הרב מוסיף: "ושיחה זו היא מחיה דור אחרון באהבה מסתרת, בה מתגלה התכן הכביר של "זכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בנייהם למען שמו באהבה" (שם). שיחתם וסיפוריהם של האבות נותנת כוחות חיים לדורות האחרונים. אהבת ה' לעם ישראל מתגלה בדורות האחרונים בצורה נסתרת, עם ישראל נגאל בזכות חסדי אבות ולא בזכויותיו. ה' גואל

## תפילה על גשמים בשנת שמיטה

הרב יששכר תמר (עלי תמר, תענית עמ' שלה-שלו), הביא את דברי הראי"ה קוק הללו וכתב שאין חובה להסביר כך. לפיו, רבי רצה לבטל לגמרי את מצוות השמיטה מדרבנן. כיון שכך, מי שנאלץ לעבוד בגלל דחק איננו עברין, ולכן אמר רבי על אותו אדם: "מה יעביד עלובא". וכמו שהתירו עבודה בחול המועד למי שמצבו דחוק (מועד קטן יב ע"א). אבל דעתו של ר' פנחס בן יאיר היתה שאפשר להסתפק בעולשין במאכל בהמות. לדבריו, לא מתפללים בשביל כאלו שמזולזין ח"ו באיסור שביעית, אלא בשביל כאלו שעושים זאת בשל דחק.

לפי דברי הרב יששכר תמר קראו לכולם חשודים מפני שאי אפשר להבחין בין אלו לאלו, "אבל הם יהודים מקיימי תורה ומצוות אלא מתוך שאינם מגיבורי כח מחפשים להם היתר, ששביעית בזמן הזה דרבנן". בשונה מהראי"ה קוק, לדברי הרב יששכר תמר לא מוגדרים ככאלו שעברו עברות.

הראי"ה קוק (טוב רואי-תענית, עמ' קג-קד) עסק פעם נוספת בענין זה והעיר שבירושלמי לא נידון תפילה על ספיחין כפי שנידון בתלמוד בבלי, ועל כן: "יש לומר דכולי עלמא סבירה לו דספיחין אסורין, ואפילו הכי מתריעין עליהם משום פרנסת עוברי עבירה". גם כאן, הרב זצ"ל רואה באותם עניים עוברי עבירה, אך אף על פי כן יש להתפלל עליהם.

**פרנסת עניים:** בבבלי מובא שרשב"ג אמר שיש להתפלל בשל פרנסת עניים. תוס' (שם ד"ה רבן שמעון) העיר שבברייתא הראשונה אמר רשב"ג שיש להתענות על מחסור במים להשקיית אילנות, ומכאן שהוא סבר כר' עקיבא שאסור לאכול ספיחי זרעים (פסחים נא ע"ב). אך על פי הגירסה בברייתא שאחריה, רשב"ג סובר שיש להתענות למים שישקו את גידולי הזרעים - הספיחים שעניים מגדלים.

**פרנסת גויים:** בירושלמי מובא שחכמים אמרו שמתפללים בשביל פרנסת גויים. ה'פני משה' פירש שהתפילה למים בשביל פרנסתם של הגויים היא גם כן לטובת ישראל מאחר שאם תהיה בצורת מחירים יעלה והדבר יפגע בישראל לאחר השביעית. עוד ניתן לפרש שהדבר הוא לטובת ישראל גם במהלך השמיטה, שהרי אחת האפשרויות ליהנות מתוצרת חקלאית בשנת שמיטה היא מתוצרת נכרית שגדלה בארץ.

נראה להציע שפרנסת גויים אין הכוונה לטובת גויים

בו' במרחשוון שואלים על הגשמים. יהי רצון שתהא זו השנה השביעית שנת תשע"ה, שנה גשומה וברוכה. אם ח"ו יש בצורת בשנת שמיטה, האם מתפללים ומתריעים על כך?

בתוספתא (תענית ב, ח) נאמר: "...מתריעין על הגשמים בשביעית מפני פרנסת אחרים". בתלמוד ירושלמי (תענית ג, א) מובאת תוספתא זו, והגמרא דנה: "מהו מפני פרנסת אחרים? חברייא אמרי: מפני פרנסת עכו"ם. ר' זעירא אמר: מפני פרנסת חשודים". בגמרא שם מסופר שרבי תמן בעמדת ר' זעירא כשדן בפני רבי על אדם שהיה חשוד על פירות שמיטה-סחר בפירות או עבד עבודות קרקע שאסורות בשביעית. כשר' זעירא דן בפני רבי כיצד להתייחס לאותו אדם, השיב לו רבי: "ומהי עביד עלו באו בגיחיי והוא עבד". מה יעשה אותו מסכן, שבשל מצוקה קשה עשה כן.

על עמדת חברייא-חכמים, נאמר עוד בתלמוד ירושלמי שם[מתורגם]: "חכמים סוברים כר' פנחס בן יאיר. רבי רצה להתיר שמיטה. שאל רבי את ר' פנחס בן יאיר: מה התבואות שהם מאכל אדם, האם טובות הן? אמר לו: העולשין שהם מאכל בהמה, טובים. ושוב שאל על תבואות שהם מאכל אדם, ושוב השיב לו שהעולשין שהם מאכל בהמה, טובים. אז ידע רבי שר' פנחס בן יאיר לא מסכים איתו.

בבבלי (תענית יט ע"ב) מובאות שתי ברייתות העוסקות בנושא זה ובהן אמירות בשמו של רבן שמעון בן גמליאל. באחת נאמר: "מתריעין... אף על האילנות בשביעית, מפני שיש בהן פרנסה לעניים". בברייתא השניה נאמר: "מתריעין על הספיחין בשביעית מפני שיש בהן פרנסה לעניים".

**פרנסת חשודים:** לדברי הירושלמי יש עניים העובדים בקרקע בשנת שמיטה, ועל כן יש להתפלל שירדו גשמים כשיש בצורת גם בשנת שמיטה. מפרשי הירושלמי (פני משה וקרובן העדה) מסבירים שרבי סבר ששביעית בזמן הזה דרבנן ויש מקום לאפשר לעניים לעבוד. הראי"ה קוק זצ"ל (שבת הארץ- מבוא, מהד' מכון התורה והארץ, עמ' 91-92) כתב שחשודים הכוונה לחשודים על זריעה ועבודת הארץ, כשם "שפרנסת גויים" הכוונה שגויים זורעים וע"י הגשם הזרעים צומחים. לפי רבי: "באמת היה ראוי להתיר מפני הדחק, לימד זכות על העוברים מפני דחקם והצריך גם להתפלל עליהם שיצליחו למצוא את מחיתם אע"פ שהם עושים באיסור, שעיקר מחיתם תלוי במה שזרעו באיסור".







**הרב קוק ממנה את הרב זאב גולד להשפיע על בני המושבות והקיבוצים מרוח האמונה והמסורת**

האגירת שלפנינו הינה בטויו לאהבתו הרבה של מרן הראי"ה לחלוצים ומיישבי הארץ ורצונו העז להחזירם לדרך התורה. אחד מרעיונותיו הקונקרטיים להגדיל תורה ולהאדירה היה מינוי רב צעיר וחרוץ, שיקדש שם שמים ויקרב רחוקים על ידי הרצאות מרתקות, ושיחות אישיות. למשימה זו בחר את הרב זאב גולד (תרמ"ט- תשט"ז/ 1889-1956),<sup>1</sup> שהיה כבר רב ומנהיג יהודי במספר קהילות בארצות הברית.

הרב גולד מעיד ששמע על עניין קירוב הרחוקים מהרב קוק בעצמו בהיותו באמריקה בשנת תרפ"ד, כשהתייחס לדרכו ודרכי אבותיו הכהנים: אהרן, פנחס ואליהו, להיות "אוהב שלום, רודף שלום, אוהב את הבריות, ומקרבן לתורה":

... אנו למדים שהקנאות טובה רק כדבר יוצא מן הכלל. ההנהגה העיקרית היא דרך השלום. ואל יאמר אדם שאיש השלום מוותר הוא על האמת. לא כן הדבר. על הכהן נאמר: 'תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו', ובכל זאת 'בשלום ובמישור הלך אתי', ודווקא על ידי שיטה זו - 'רבים השיב מעוון'. צאו וראו, רבותי! - סיים הרב - מה פעלו הקנאים ליהדות בארצנו הקדושה, ומה פעלתי אני דרך שלמדתי מאבותי ורבותי. מי השיב רבים מעוון - אני - או הם? (הר"ז גולד, נבי חב"ד, עמ' 27).

לימים כתב הרב גולד, "ברוך בורא ניב שפתיים אשר נתן לי לשון לימודים להלהיב הרבה לבבות, לקרב יהודים רחוקים מן היהדות לחיק אמונתם ולחנך את בניהם בדרכי ה' ולזוזם לעלות לארץ ישראל". על אף התפקידים הרבים והחשובים שמילא בחייו, הוא סיכם את התקופה בה נדד על חמורו להרצות בפני החלוצים - "הייתה הנהדרה בחיי".

ב"ה

ירושלים כ"ב מרחשון תרפ"ו

אחינו היקרים מיישבי ארץ חמדתנו, יושבי המושבות והקיבוצות ומנהליהם הנכבדים, שלום וברכה מקודש,

אחים יקרים וחביבים, הנני מונה במכתבי זה אליכם ממני חדוש לטובה אשר נתחדש במצב הרוח לעילוי ולכבוד ביחש לעניני הקודש שלנו כולם, בקשר עם ישובנו החדש וההולך ומתחדש, לשמחת לב כל המצפים להחיות עמנו על ארץ אבות.

נשמת האומה המתבלטת<sup>2</sup> בחיים הדתיים ברוח תורת ישראל, במסורת האבות הולכת היא ומתחילה להיות מאירה לשמחתנו, מתוך געגועים טמירים בלבבות רבים מכל המונים והמתיישבים בא"י מתוך צפיה לאומית אדירה.

כדי לתת מקום להבהקתה של אורה קדושה זו בחיים המורגשים, צריכים אנחנו לחזק את אלה המוסדות הציבוריים שחיי הדת כרוכים בהם, יסודה של הרבנות, השחיטה, התפילה, למוד התורה וכו'. להכשיר את המצב לזה בצורה של אהבת אחים נאמנה ושל עזרה הדדית מוסרית ביחוד בכל מקצועותיה של החיים הישוביים שלנו. מלאנו את ידי כבוד הרב הגדול בתורה וביראה, בטוהר לב, ובמסירות לאומית מו"ה זאב גולד שליט"א שיופיע לפרקים במושבותינו ובקיבוצותנו החביבות, ישא משאות וינאום נאומים<sup>3</sup> ויקח דברים עם הקהל ומנהיגיו בכל החבורה הגדולה והקדושה הזאת שאנחנו מקוים ממנה רוממות קרן והגדלת תפארתו של ישובנו ההולך ופורח בחסדי גואל ישראל ומושיעו, הודות למרצם ומסירות נפשם של בנינו היקרים הנתונים בכל ליבם ונפשם לקומם את הריסותיה של ארצנו הקדושה בעמל נפשם ויגיע כפם. הנני מלא תקוה שבאהבה נאמנה ובכבוד והדר תקבלו את האח הרב הנכבד הזה, וכלנו יחד נעזור איש את אחיו להשלים את פארה של תחיתנו הלאומית של ארצנו הקדושה בדרכי שלום ואמונה רוח אחוה הדדית. תחוקנה ידיכם הבונים, והיו לברכת עולמים לשם ה' ועמנו על נחלתנו גאון יעקב אשר נאהב סלה.

**אחיכם הנאמן המוכן לעבודתכם בכל עת.**

**אברהם יצחק ה"ק**

1. הרב גולד נולד בעיירה שצוצין בפולין, לאביו הרב יעקב מאיר קראבצ'ינסקי, שהיה מבחירי התלמידים בוולוז'ין. בצעירותו היה חבר קרוב של הרב חיים עוזר גרודזנסקי, והקפיד לשמור עמו על קשרי ידידות ולימוד. הוא הוסמך לרבנות בגיל 17, והיגר לארה"ב בשנת תרס"ז להימלט מהגיוס הרוסי ושימש שם ברבנות. שם שינה את שם משפחתו לגולד. הוא היה בין המייסדים ואף כיהן כנשיא ישיבת "תורה ודעת", אחת מהישיבות הראשונות בארה"ב, וכיום מבין הישיבות הגדולות החרדיות שם. הרב גולד כיהן כיו"ר הקק"ל בארה"ב והיה פעיל במרחי מאז תרע"ג. הוא עלה לארץ בשנת תרפ"ד בגיל 35. המינוי להסתובב בין היישובים לחזק את ענייני היהדות התחיל בשנת תרפ"ו. הוא היה בין מייסדי הישיבה בכפר הרא"ה, והיה חבר בהנהלת הסוכנות. בתרצ"ב נקרא לחזור לאמריקה וכיהן כנשיא המזרחי וחזר לארץ בתרצ"ה לכהן כיו"ר המזרחי העולמי. במשך מלח"ע השניה חזר שוב לארה"ב ובתור דובר אנגלית, פעל נמרצות במישור הפוליטי והיה מראש המארגנים והמדברים בצעדת הרבנים מול הבית הלבן ללחוף שיתערבו יותר לעצור את הרג היהודים בשואה. הוא חזר לפעול במרחי בארץ ואף היה מבין חותמי מגילת העצמאות. ראו אצל ד' תדהר (עורך), "הרב זאב גולד", אנציקלופדיה לחלוצי הישוב ובניו ד, עמ' 68-70. <http://www.tidhar.tourolib.org/> 4/1873

2. מובא אצל ידידנו הר"ש אבינר (עורך) שיחות הרב צבי יהודה על התורה, פ' פינחס, סדרה א - תשל"ב, נספח לפרשת פינחס (למילוי גליון הדפוס).

3. כלומר, המתבטאת.

4. השו"ת דברי הרב זצ"ל אל הרב גולד עצמו לגבי התפקיד, בספר ש' דניאל, אנשי תורה ומלכות, מובא בספר רואי פני הראי"ה, עמ' 69.

דע לך כי תפקיד גדול אנחנו מטילים עליך היום, שתיסע מנקודה לנקודה ותשפיע בדברי דעת ותבונה על הישוב החדש מרוח האמונה והמסורת. אתה מתאים לתפקיד כי אתה מלא אמונה ואהבה, אמונה בקדושת התורה, בקדושת האומה וארצה, ואהבה רבה לישראל ולארץ ישראל. אנו תולים בך תקוות, בך ובעבודתך, זכור את אחריותך הגדולה... הולך אתה לשליחות גדולה וקשה, בכישורן דיבור טהור אפשר להשפיע על אלה שהם בבחינת 'אתה עיף ויגע ולא ירא אלוקים'. הנני מאחל לך שבואה ניב שפתיים יהיה בעורך ותצליח למשוך בקסמי נאומיך גם את העייפים שמסרבים לשמוע ואם דברך יהיו יוצאים מתוך לב מלא אמונה ואהבה הנני בטוח כי תמצא חן בעיני אלוקים ואדם".

שעובדים בשביעית, אלא במצב בו גויים כופים על יהודים לעבוד בשמיטה. פרנסת עכו"ם - בשל החובה של יהודים לתת מפרנסתם לעכו"ם. כך הורה ר' ינאי: "בראשונה כשהיו המלכות אונסת הורי רבי ינאי שיהו חורשין חריש הראשונה" (ירושלמי שביעית ד, ב) או ע"פ הבבלי: "מכריז ר' ינאי: פוקו וזרעו בשביעית, משום ארנונא". (סנהדרין כוע"א). לר' ינאי עצמו היו ארבע מאות כרמים (בבא בתרא יד ע"א). גויים תבעו מיהודים לספק להם מס או ארנונא או מזון למחנה הצבא, או כל תשלום אחר מהתוצרת החקלאית. במצב כזה, שיש בצורת ולא ירד גשם, נשקפת סכנה קיומית ליהודים שלא יהיה להם ממה לשלם את המס או התשלום הנדרש על כן יש להתפלל על הגשמים. ר' ינאי היה תלמידו של רבי יהודה הנשיא, ונראה שאף הוא סבר שאפשר להקל בשביעית בזמן הזה בעת מצוקה.

אם דברינו נכונים הרי שיש זהות והקבלה מוחלטת בין המקורות. העניינים הם אותם חשודים שבשל מצוקה עובדים בשמיטה, בשל גזרות גויים שמאלצים אותם לעבוד בשמיטה.

**הרב יהודה זולדן,**  
מפקח מרכזי להוראת תלמוד ותושבע"פ בחינוך הדתי







# על השמיטה

הרב יהושע מגנס, ישיבת מרכז הרב

במאמרו "תכניתן של המצוות התלויות בארץ וחסן אל השמיטה והיובל" (התפרסם מתוך כתי"ק בחוברת "ניצני ארץ" תמוז תשמח; וכן בספר "מבוא לשבת הארץ" עם הערות "תורת שבת הארץ") הרב זצ"ל מונה שלשה מצבים בעם ישראל ומקבילתם בחיוב שמיטה ויובל. המצב הראשון, כשכל יושביה עליה, כל שבט על מקומו, ובית המקדש בנוי; המצב השני, כל יושביה עליה, גם אם אין ביהמ"ק קיים; המצב השלישי - כיום - שאין כל יושביה עליה. במצב הראשון, חיוב שמיטה ויובל הוא מהתורה, וקדושת השמיטה מתפשטת גם לשנה הששית - יש דין תוספת שביעית; במצב השני, חיוב שביעית ויובל מהתורה, אבל אין דין תוספת; במצב השלישי, אין כלל חיוב יובל, וחיוב שביעית הוא מדרבנן. הרב זצ"ל מבאר באופן כללי את הקשר בין המצב הפיזי של ישיבת עם ישראל בארץ, ובין חיוב שמיטה ויובל: "במצב זה כח החיים מפעם באומה בחזקה, והאור האלקי שהוא נשמתה מאיר בה בכל הדרה". וביחס לשלשת המצבים עליהם הצביע הרב זצ"ל בדבריו, הוא כותב שם: בית המקדש הוא "חותם השלמת האומה וגאון עזה" ועל כן כשהוא קיים, קדושת השמיטה מתפשטת; כשעם ישראל כולו יושב בארץ, כשכל אחד ואחד מישראל יושב במקומו, ... שאז האומה שלמה היא בכל תמותה וחילופי גווניה עושים אותה יחד לחטיבה אחת", חיוב היובל והשמיטה הוא מהתורה; וכיום, שיישבת עם ישראל בארץ אינה שלימה, חיוב השמיטה מדרבנן, כשהיא באה כזכרון לשביעית שהיא מהתורה, ועל ידי כך מקשרת בחיבה נצחית "את האיכר הישראלי... כ"א הוא מרגיש בה ג"כ טעם קדושה וחיבה רוחנית עליונה המרחבת את הנפש"

## מתלמידיו של אהרן

על לוח קבוע בקיר חדרו, חרותה הייתה אימרתו של הלל הזקן נשיא ישראל: "הוי מתלמידיו של אהרון, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", והיא הייתה חרותה גם על לוח ליבו, זו הייתה סיסמת-חיויו של רבנו כל הימים".

### שנאת חנם ואהבת חנם

סח לי רבי יעקב העניג ז"ל, חסיד בית רוז'ין: הייתי נוכח כשביקר מרן הרב זצ"ל את אדמו"ר מדרוהוביטש [רבי חיים מאיר יחיאל שפירא זצ"ל], בחול המועד של חג הסוכות בשנת תרפ"ד. בתוך השיחה סיפר הרב: היו אצלי שני אורחים ממדינת ליטא, והם שאלוני האם זה נכון שאני אוהב חפשים ומקרב אותם? עניתי להם שתי תשובות: א. "כי האדם יראה לעיניו וד' יראה ללבב" - הרי יש שאדם רק נדמה לחפשי, ואילו דווקא הוא יהודי בעל מעשים גדולים, ואפשר להיפך. אם טעיתי ביחסי, הרי כשאבוא לעולם האמת, ויענישוני על שאהבתי את מי שלא הייתי צריך לאהוב, לא אבוש מלבקש שיכריזו: הרב קוק לוקה על שאהב את מי שלא היה צריך לאהוב! ואילו אם אכשל ח"ו, ואשנא את מי שאסור היה לשנוא ועל כך יענישוני. מגיהנום זה אני מפחד. ב. עלינו לחזור עכשיו בתשובת-המשקל: בית שני נחרב בגלל שנאת חנם, ולעומתה צריכה לבוא עתה אהבת חנם...

### אורות החדש של אברהם אבינו ושל אהרון הכהן

"החדש של אברהם כולל את כל באי עולם, והחדש של אהרון מרוכז כולו בישראל. ומי שמתדבק במידת החדש לאמיתה, באור התורה, צריך שיחבר את שני ענני-הכבוד הללו - של אברהם אבינו ושל אהרון הכהן - יחד, ויאירו עליו שני האורות - "חביב אדם שנברא בצלם, וחביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה".

### "נטהר לבנו ונתמלא אהבה וחיבה וחסד-עולם"

וכך כתב מרן הגרי"מ חרל"פ זצ"ל, אל תלמידו-חברו הגרמ"ל שחור ז"ל בימי מסע - הרבנים במושבות בגליל, בתחילת חורף תרע"ד: אם נכשיר עצמנו ליישר את לבבנו ולטהר אותו מכל רגזנות ודינים קשים, לא על הפרט ולא על הכלל, ובמקום הרוגזה נתמלא אהבה וחיבה וחסד עולם, ונתלמד להכיר ולחבב כל גרעין טוב הנמצא בכל מקום שהוא, הנה האהבה האמיתית תעורר רגשות רחמים על הכל, וחפץ אמת לרומם את הכל. בדרך הקודש הזאת יש לקוות הרבה שאנו ננצח ונקרב את כל העולם כולו, ובזמן הזה אחד לנו בזה - "אחד היה אברהם" - הוא גאון עוזנו, קדוש ישראל, מרן הרב מיפו שליט"א.

### "כרבי לוי יצחק זצ"ל - סניגורם של ישראל"

הסופר ר' אלתר-יעקב שחראי ז"ל, כותב בהקדמת ילקוטו מדברי מרן הרב זצ"ל על ישראל וסגולתו: "אין לך שיחה נאה, הרצאה או נאום, שיצאו מפי ממלל-רברבן זה, שלא נתרמה מהם בעין יפה תרומה לאהבת ישראל... כי אהב רבנו זצ"ל את עם ישראל אהבת-עולם, אהבת תמיד, אהבה שאינה תלויה בזמן ואינה תלויה בדבר. הוא אהב את ישראל כשהם עושים את רצונו של מקום, ואם ח"ו אינם עושים רצונו של מקום, התמוגגה נפשו מצער ומכאב, אך לא זז מלחבבם. כרבי לוי יצחק זצ"ל בשעתו, הסניגור הגדול מברדיצ'ב שקם לישראל... כן המתיק רבנו את הדינים המתעוררים על האומה, על הציבור ועל היחיד, והיה מהפך בזכותם. כל ישראל חברים הם... ולא ידח ממנו נידח".

### העסיק אותנו, אנשי המשטרה

מר דוד תדהר ז"ל, שהיה קצין במשטרה, בימי האנגלים, מספר: כל יהודי שבא אליו מצא נחמה אצלו, בין אם היה זה יהודי חרד או לא חרד. תמיד עמד על המשמר, והעסיק אותנו, אנשי המשטרה. יום יום. היה שולח מכתבים וטלפונים, לרחם על זה ולעזור לזה, ופעם פנה בבקשה דחופה לשלוח שמירה ומזרון לבית-הסוהר ל י ה ו ד י ש נ א ס ר , שלא יתקרה ח"ו.

## מגד ירחים

עלון חודשי בהוצאת "בית הרב" רח' הרב קוק 9 ת.ד. 6275, ירושלים 91062  
טל: 02-6232560, פקס: 02-6242908  
betharav@zahav.net.il www.moreshet.co.il/beit-harav  
ניתן לקרוא את העלון "מגד ירחים" גם באתר: www.yeshiva.org.il  
עיצוב גרפי: ש. יוסטמן